Oos Gebrook

Jaargang 6 nr. 2 – juli 2013

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 6 *nummer 2 – juli 2013*

Redactie:

Jan Bus
Hein Giesen
Bernard Grothues
Jo Hermanns
Wim Kortekaas
Math Mertens

Ingezonden artikelen:

H. Bisschops
J. Bisschops
Ir. P. Mertens
J. Penders

Afbeeldingen:

R. Fijten
M. Hermanns

Acquisitie en advertenties:

Jan Bus
Hein Giesen

Secretariaat:

Klinkertstraat 19,
6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721
E-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

Verenigingslokaal:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

Bank:

ING 3280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

Website:

www.heemkundehoensbroek.nl

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Losse nummers € 2.00

Inhoudsopgave

- Even voorstellen 4
- De jaarvergadering 5
- Een plaquette voor de romeinse villa Schuureyk 7
- Oude kunst in het nieuwe Aldenhofpark 8
- Zoeëmer 10
- Ik zie, ik zie in Hoensbroek wat u niet ziet! 11
- Van Gebrookerplein naar Breukerplein 20
- Hoensbroekse buurtschappen voor 1900 (1) 22
- Hoensbroekse Sportcoryfeeën (4) 26
- 100 jaar De Slak 37
- Opsporing verzocht 38
- Toch maar mooi in Hoensbroek 39
- Een bezoek aan het Mijnmuseum 40
- Oproep / De penningmeester 41
- Barbeknoeien 42
- Begunstigers 43

W. MENGELERS – AUTO ELEKTRA
Burg. Slanghenstraat 11
6433 AR Hoensbroek
Tel.: 045- 5217777

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED
Nieuwstraat 154
6431 KX Hoensbroek
Tel.: 045- 5213468

Even Voorstellen…

Jan Bus onze nieuwe voorzitter

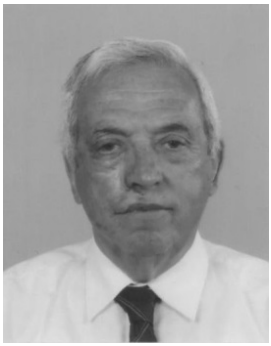

Tijdens de onlangs gehouden jaarvergadering werd Jan Bus gekozen als voorzitter van onze heemkundevereniging. Deze taak is gelukkig niet helemaal nieuw voor hem, hij hanteerde de voorzittershamer al een half jaar ad interim.
Jan Bus werd geboren op 25 juni 1939 in Heerlen en woonde tot zijn huwelijk aan de van Rossumstraat in Hoensbroek.
Jan is altijd een verenigingsman geweest en zat vaak binnen korte tijd in het bestuur. Bij VV Hoensbroek was hij op 23-jarige leeftijd al voorzitter, waarschijnlijk de jongste voorzitter die de voetbalclub tot nu toe had. Onder zijn leiding kwam in 1964 de fusie met Sportclub Emma tot stand.
Ook in zijn privéleven was Jan honkvast. Doortje kwam, zag en overwon zijn hart en dat is al heel lang zo.

Rina Dohmen, bestuurslid

Rina is geboren in de 'Waereldsjtad Gelaen' en woont al tientallen jaren in Hoensbroek. In het Hoensbroekse carnavalswereldje is ze een bekend gezicht, want ze was jarenlang een prominent lid van 't Zevende, de carnavalsgroep die diverse keren het Leedjeskonkoers gewonnen heeft. Daarbij toont ze veel interesse voor het heden en verleden van 'oos Gebrook' en alles wat ze niet van Hoensbroek weet kan ze aan haar levensgezel, Frans Vermeer, vragen.

PETER WIND - PAPIER/KANTOORVAKHANDEL
Akerstraat Noord 288
6431 HW Hoensbroek
Tel. 045 - 523 07 48

Henri Peters, bestuurslid

Henri Peters is de derde telg uit het gezin van Fer Peters. De vroegere eigenaar van de Drakenmolen, die al sinds 1828 in bezit was van de familie Peters. Dat is dus met recht 'ne echte Breuker jong. Henri toonde in het verleden al regelmatig grote interesse in het reilen en zeilen van onze vereniging. Nu hij al gedeeltelijk gebruik maakt van de VUT heeft hij meer tijd voor zijn hobby's, het neuzen in oude archieven en dan is hij bij ons op de goede plaats.
De nieuwe bestuursleden zijn van harte welkom.

De Jaarvergadering

Bij de jaarvergadering op 27 maart was het ook deze keer weer een drukte van belang.

Ruim 50 leden luisterden onder het genot van een kop koffie en een stuk vlaai naar het welkomstwoord en het jaarverslag van de secretaris.
De jaarcijfers van de penningmeester werden aandachtig gevolgd en zonder veel vragen aanvaard. De kascommissie, de heren Has en Hermanns, gaven hun fiat aan de cijfers van de penningmeester en Rob Zwaak werd gekozen als vervangend kascommissielid voor de aftredende Jo Hermanns.
Het volgende agendapunt was de bestuursverkiezing.

Jan Bus die enige tijd als interim-voorzitter het bestuur had geleid werd nu gekozen tot voorzitter. De beide kandidaten voor een bestuursfunctie, Rina Dohmen en Henri Peters werden ook geïnstalleerd met instemming van de aanwezige leden. Na een korte discussie over het nieuwe Huishoudelijk Reglement werd het met enige aanpassingen aanvaard. Na de mededelingen over de te verwachten activiteiten in 2013 volgde de rondvraag. Bij die rondvraag kwam vanuit de leden het voorstel om de oud-voorzitter tot erevoorzitter te benoemen. Bij acclamatie werd dit voorstel aangenomen. Achteraf is echter gebleken dat volgens punt 4 betreffende het lidmaatschap van leden in de notarieel vastgelegde statuten, ereleden benoemd dienen te worden op voordracht van het bestuur. Door dit feit dient het bestuur deze benoeming opnieuw ter discussie te stellen.

Lezing

Zoals gewend werd de jaarvergadering voortgezet met een lezing.
Het thema voor de lezing 'Van Flattestraat tot Nieuwstraat' bleek een schot in de roos. Nog nooit was de zaal zo vol bij een lezing.
Hein Giesen en Hein Bisschops hadden de lezing goed voorbereid en wisten de ruim 100 aanwezigen een uur lang te boeien, hetgeen beloond werd met een welverdiend applaus.
Het tweede deel van de avond, de voorlichting over de vernieuwingen in de Nieuwstraat en het Centrum bracht helaas niet wat de aanwezigen ervan verwacht hadden. Geen overzichtelijke tekeningen van de werkzaamheden, maar een verhaal over de wijze waarop het vernieuwingsproject door de gemeente opgezet en begeleid wordt.

IJssalon-Croissanterie De Oase
Kouvenderstraat 65
6431 HB Hoensbroek
Tel.: 045- 5226558

Een plaquette voor de Romeinse villa Schuureyk

Op woensdagmiddag 21 augustus wordt in het park bij de revalidatiekliniek Adelante een plaquette onthuld op de plek waar 20 eeuwen geleden de Romeinse Villa Rustica gestaan heeft. (zie: Oos Gebrook nr.4-blz. 14)
De villa werd in 1869 ontdekt en ettelijke jaren later, nadat een boer bij het ploegen weer romeinse resten vond is hij in 1885, op initiatief van pastoor J. Habets blootgelegd. Het was de eerste volledige opgraving van een Romeinse villa in ons land en de pastoor is destijds zelfs door de Oudheidkundige Dienst in Leiden uitgenodigd om deze opgraving toe te lichten. Na de opgraving en het onderzoek is alles weer met een dikke laag zand bedekt ter conservering en zo ligt de villa daar nu 130 jaar later nog.
Hoog tijd om hier eens aandacht aan te besteden, dachten wij bij de Heemkundevereniging en vonden bij Adelante een gretig gehoor.
De plaquette, die geplaatst wordt door onze Heemkundevereniging, is een geëtste plaat die rust op een voetstuk van RVS, geschonken door Wiel Peters. De tekst op de plaat is door de Heemkundevereniging samengesteld en wordt geëtst door dhr. Benjamins.
Op de RVS-plaat staat tevens een QR-code waarmee belangstellenden het hele verhaal rond deze villa kunnen downloaden. De gedenkplaat wordt zo geplaatst dat ook rolstoelgebruikers deze tekst kunnen lezen.

SCHOENSERVICE & LEDERWAREN LUCHIES
Hoofdstraat 16
6431LC Hoensbroek
Tel.: 045-5221703

Vitrine met de archeologische vondsten

Bij Adelante zal verder een vitrine geplaatst worden met archeologische voorwerpen die bij opgravingen ter plekke gevonden zijn. Deze unica worden door het archeologisch depot van Maastricht ter beschikking gesteld. De onthulling van het bord zal plaatsvinden in aanwezigheid van de Raad van Bestuur van Adelante, wethouder Barry Braeken, een afvaardiging van Historisch Goud en uiteraard ons bestuur.
Na een welkomstwoord zal Jo Brassée uitleg over het project en de vindplaats geven, waarna de wethouder de plaat zal onthullen.
De omlijsting van dit alles begint om 14.00 uur voor genodigden en de onthulling zelf, in het Adelante-park, zal rond 14.45 uur plaatsvinden. Al onze leden zijn daarbij van harte welkom, evenals de patiënten van Adelante en andere belangstellenden.

Oude kunst in het nieuwe Aldenhofpark

Door Piet Mertens

In 2014 is het 40 jaar geleden dat de laatste steenkolenmijn werd gesloten in Nederlands Limburg. Daarna volgde een transformatie van de voormalige mijnstreek met als motto *"van zwart naar groen"*. Dat resulteerde in nieuwe natuur, zoals het –inmiddels verwaarloosde- groengebied De Koumen, maar ook in de vrijwel totale eliminatie van de beeldbepalende mijnsteenbergen en architectonische relicten van de mijnindustrie. Inmiddels is een nieuwe transformatie gestart als gevolg van krimp en vergrijzing van de bevolking. Dat kan tot rampzalige economische en maatschappelijke consequenties leiden, maar evenzeer tot een opwaardering van de voormalige mijnstreek die nu vaak gekenmerkt wordt door stedenbouwkundige wildgroei.

F. NIJSTEN SLIJTERIJ WIJNHANDEL
Kouvenderstraat 158
6431 HH Hoensbroek
Tel.:045- 5223466

Een goed voorbeeld van deze nieuwe kansen is het Aldenhofpark in Hoensbroek. Hiervoor worden thans plannen ontwikkeld die bij een adequate uitvoering kunnen leiden tot een voorbeeldproject voor andere krimpregio's. Centraal uitgangspunt is minder steen en asfalt, en meer groen. Ter plaatse van de reeds gesloopte LTS komt een stadspark met veel water dat verwijst naar de moerassige oorsprong van dit gebied. Voorts wordt een gedeelte van de Aldenhofstraat en de Mgr. Nolensstraat opgeheven.
De drie flats aan de Mgr. Nolensstraat worden nog dit jaar gesloopt en in de loop van 2014 vervangen door een Brede Maatschappelijke Voorziening (BMV). Daarna worden de overige flats vervangen door grondgebonden woningen, waarbij het aantal wooneenheden globaal wordt gehalveerd. Al bij al een project dat veel waardering verdient.
Bij deze positieve ontwikkelingen mag het collectieve geheugen niet worden uitgewist. Daarom heb ik voorgesteld het beeldhouwwerk dat de bekroning vormde van de hoofdingang van de gesloopte LTS uit 1959 een prominente plaats te geven bij de nieuwe BMV. *In een reliëf van 13 meter lengte en 1 meter hoogte, uitgevoerd in keramiek stelt een mannenfiguur de arbeid voor en een vrouwenfiguur de schoonheid. Een menselijk oog en handen stellen de waarneming der schoonheid en de verhevenheid van de arbeid voor.* Aldus een toelichting van P.A.H.M. Peeters in de "Geschiedenis van Hoensbroek" uit 1967.
Het kunstwerk is gemaakt in 1959 door Wim van Hooren (1908 – 1979), die hier vooral bekendheid kreeg door zijn mijnwerkersmonument "D'r Joep" uit 1957 op de Markt in Kerkrade. Een goede integratie van deze sculptuur in het complex van de nieuwe BMV betekent een verrijking van dit gebouw, maar evenzeer een intrigerende verwijzing naar het boeiende verleden van deze plek.

Zoeëmer

Went d'r zoeëmer zich hiej nestelt
fluurt de zón de welt weer op
vuëgel raeke pis d'r hieëmel
vröchte kroepe oet d'r knop

Juus wiej kinger koekverberge
sjpiele wolke mit de zón
oet 'n wel dao siepelt water
vuuër al wat laeft de laevesbron

Es waoren 't verleefde pubers
puëne sjtraole wild de aerd
wae van ós kint hiejva sjetse
't deep gelök, de ware aerd

Math Mertens

VAN OERS ASSURANTIËN
Kouvenderstraat 238
6431HK Hoensbroek
Tel.: 045- 5212856

Ik zie, ik zie in Hoensbroek wat u niet ziet!

Door Bernard Grothues

Johan Willem Frederik Werumeus Buning in kasteel Hoensbroek

Hoensbroek met het kasteel is in het verleden vele malen beschreven in zowel woord als beeld door bekende *schrijvers en dichters zoals bijvoorbeeld Bertus Aafjes en Werumeus Buning. De schrijver-dichter Bertus Aafjes woonde van 1951 tot 1973 met zijn vrouw en drie dochters zelfs in het slotgebouw. Werumeus Buning was in 1937 na een zwerftocht door Limburg voor het eerst in Hoensbroek, waar hij niet alleen onder de indruk van het mooie plaatsje was gekomen, maar later Hoensbroek lyrisch beschreef als 'het schoonste en rijkste slot tussen Maas en Rijn'.*

Hoewel we Bertus Aafjes ruimschoots kennen vanwege zijn jarenlang verblijf in Hoensbroek, hebben met uitzondering van diegenen die de lessen volgden bij taalleraar Verjans op de HBS St. Jan in Hoensbroek, nauwelijks weet van J.W.F. *Werumeus* Buning. Naar mijn mening een bijzondere figuur in onze literatuur, die terecht in 1926 de D.D. Thiemeprijs en in 1943 de Tollensprijs ontving. Hij werd beroemd door zijn *Ballade van de boer*, maar meer nog door zijn stijlvolle ballade *Mária Lécina*, een lied in honderd verzen, dat begint met:

Mária Lécina loopt te zwieren in groene zijde en zwart satijn, met vogels en rozen en anjelieren in een doek zo wit als de maneschijn. En even verderop: *Mária Lécina draagt tussen haar borsten een zilveren kruis met een diamant.*

En er is geen kruis dat zo wordt gedragen langs de hele Spaanse waterkant.

Nog meer populariteit krijgt Werumeus Buning als Kees Stip met zijn Dieuwertje Diekema in dertig verzen een parodie schrijft op Mária Lécina:

Dieuwertje Diekema staat te draaien in fil d'écosse en crêpe de chine, en menig man gaat naar de haaien die Dieuwertje Diekema heeft gezien, om dan later te vervolgen met:

Ik heb Bols gedronken in Krasnapolsky en Lichte Angst in Astoria, maar liever wil ik schoon water drinken van de lippen van Dieuwertje Diekema.

In de dertiger jaren besluit Werumeus Buning een zwerftocht te gaan maken door ons land, waarbij hij in Hoensbroek terecht komt en zijn bewonderingen en verwonderingen opschrijft in zijn boek*: "Ik zie, ik zie wat gij niet ziet".* Hierin geeft hij een ooggetuigeverslag over Hoensbroek en haar kasteel en de restauratiewerkzaamheden, die op dat moment plaatsvonden. Zo zag Hoensbroek er toen uit. Hieronder het integrale verhaal in zijn eigen woorden:

Hoensbroek herrezen

Er rijdt ergens een treintje door het Limburgse land, een natte zwarte locomotief en zes wagens met kletsnatte ramen er achteraan, langs een troosteloos wit paard, langs druipende boomgaarden en groene natte weiden en stationschefs met een druppel aan hun pet en heel Limburg lijkt zo nat en groen als een kletsnatte groene appel; enfin, het heeft geregend, het regent en het zal regenen.

En dan, tussen Sittard en Heerlen, glanst en glinstert er iets achter de dikke druppels langs het treinvenster, links in de verte in het water; glans van geweldige leien daken en torenspitsen, een kasteel in een dal; de zwarte bergen der mijnen, de hoge rokende schoorstenen staan erboven. Doornroosje slaapt tussen de steenkool.

Er ligt zo hier en daar nog een slapende prinses langs Nederlands wegen, tussen de appelbongerds, in het riet en achter de wilgen, in het Zeeuwse, het Gelderse, het Friese en de andere acht provincies. En wij weten er eigenlijk geen sikkepit van, die van de ene benzinepomp naar de andere rijden – die rare stukken Amerikaans gekleurd kinderspeelgoed in ons landschap – met een cafeteria als begin en een dancing als eindstation. Dit kasteel van Doornroosje echter, als men het water onder de wielen weg ziet

spatten bij de eerste poort, het oude slot Hoensbroek, is om de drommel geen droomkasteel; recht en vierkant, torenhoog stijgt het met zijn zilveren leien dak uit het water en zijn grachten, het schoonste en rijkste slot tussen Maas en Rijn; een roos met sterke dorens. En de prins kan het adres vinden op de Voorlopige Lijst van Monumentenzorg. Hij heeft het gevonden. Hoensbroek is herleefd.

Een stuk historie is gered

Het is nog maar een jaar of tien geleden dat de Hoensbroekenaren tegen elkaar zeiden, achter een glas oud bruin: "Zo'ne pastoor en zo'ne architect (bedoeld zijn hier pastoor Lucas Röselaers en architect Nic. Ramaker) wat doen ze 'n oud kasteel te gaan kopen. Eer ze al het vuil uit de grachten hebben, is het geld al op…" Wel, de grachten wàren vies en vuil, het regende u op het hoofd dwars door de torendaken, voor de prachtige ramen zaten planken gespijkerd, al de vogelen des hemels pleisterden de eiken vloer wit, de marmeren schouwen lagen aan puin, de enkele bezoekers stalen als raven en eksters van de zwarte schouwtegels met de Franse lelies en de wapens van grote geslachten en het goudleer en wat er meer te gauwdieven was; de snoek was heer in de gracht en de muis in huis. Er kwam nog een ruïne bij, in een moeras, ergens in het Limburgse.
En nu laadt een doodvermoeid hijgende groene vrachtauto zijn negen blokken zware mergelsteen af – ten naaste bij drieduizend kilo – in de bassecour, tussen balken en steenstapels, Hoensbroek blinkt van de lei en glinstert van hoge vensters; het kasteel ligt droog onder dak met al zijn zalen en kamers en zolders en zwartmarmeren en roodbakstenen schouwen en haarden, met blauwe en paarse tegels, met zijn prachtige eikenhouten betimmeringen en trappen en zijn feilloos gewitte muren. Een paar geestdriftige geesten hebben hard geld op tafel gelegd, de Staat der Nederlanden heeft eens terecht in de buidel getast en provincie en gemeente volgden: een stuk historie van het land is gered.

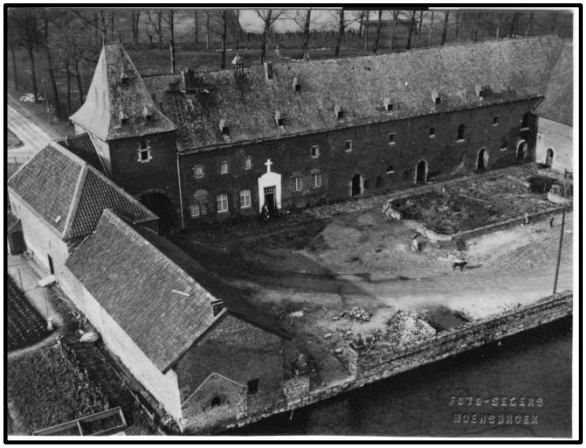

Een kasteel feilloos van verhouding en harmonie.

Nieuwlichterige geesten vinden dat zo'n kasteel in verval maar vervallen moet. Historie… wij leven immers in staal en glas en zo, in nieuwe zakelijkheid en slecht sluitende ramen… laat ons zien wat de historie leert. Men wandelt hier langs deuren van schoon donker eikenhout; langs vuurplaatsen ingelegd met bont mozaïek van prachtige kleine gele, zwarte en bruine steentjes, men staat tegenover panelen, waarin gelijk het op zijn goed Hollands heet, de bloem van het eikenhout bloeit.

Hout, glad en rijk als zijde, hard als staal. De eeuwenlange gepolijste nerf is van een licht en zuiver bestorven bruin, het weker hout van een grauwe zilverglans, zo schoon als een mens het zich denken kan; de vloeren zijn van een lichtgeel en donkerder hout, de muren wit met zware donkere deuren. Men weet niet wat oud hout is, als men Hoensbroek niet zag: hout met de schemering van fluweel, van rijker natuurpatroon dan de zwaarste gewaterde zijde en de kleur van eeuwen.

En dat is alles feilloos van verhouding, van harmonie, van breedte en lengte en hoogte. Ge beseft hier wat ware bouwkunst was, een vakmanschap van spantenbouw en ruimteverdeling, een geduld, een vreugde en een vrede waarbij wij, arme twintigste eeuwers, kinderen zijn.

Hoensbroek met zijn zestig zalen en zolders is een van de remedies, die ons de ziekten en gebreken van eigen tijd beter leren beseffen.

Het is een stevige harde les. Wij voelen ons deftig en modern, met een dienstluikje van keuken naar eetkamer. Maar hier zijn ze er al, drie eeuwen oud. Wij voelen ons zo modern en deftig als men ons in enig restaurant de keuze geeft tussen levende forel, snoek, baars, karper en paling. Maar de heren van Hoensbroek hadden dat al in orde kort na de kruistochten: uit de keukenkelders loopt een schacht naar nog diepere kelders, waar een koele put is voor velerhande vis. Wees er verzekerd van: een half uur nadat de heer van Hoensbroek gezegd had wat hem beliefde, had hij zijn keuze vis op zijn dis.

Er zijn nòg diepere kelders, die onder andere van de gevangenis. Daarin is een klein venstergat, getralied, nauwelijks boven het water, een lang gat door drie meter zware baksteen heen. Er ligt nog een oude balk, met een ketting, en die ketting is zo lang, dat de mens die er aan vast zat juist zijn hand op de steen van het venstergat kon leggen, de steen, die er het dichtst

bij het daglicht is. Een hand heeft vijf vingers. Er zijn vijf diepe groeven in die steen gesleten. Zo kan een mens verlangen.

Daarboven liggen danszalen en een vechttoren van 1360, volkomen gespaard, met schietsleuven voor de boogschutters en eensmanstrappen, waarop het goed vechten is in het stikkeduister voor wie het beste de weg kent en een torendakbekapping die een mirakel is. Gotisch gearmkruisde windschoren, die geen timmerman in den lande zijn voorvaderen meer maakt – ze schragen het dak nog, nu in 1936 – en gehouwen dakbalken uit één stuk, waarop een hedendaagse schaaf zich stomp schaaft; en daaronder liggen fundamenten van een zo harde steen, dat een hedendaagse arbeider er per dag met moeite en ellende en een elektrische dril een kwart kubieke meter van opruimt…

Drie meter dik zijn de muren; klim maar naar boven en ge klimt de hemel in langs schietgaten; klim naar onder en ge passeert de eiken balk waarachter de uitverkoren vijand van de heer zat en de blauwstenen Florentijnse zuilen met gele en rode rib kruisgewelven, waar men zijn os aan het spit stak. En er is een houtskooloven met gaten om de schotels warm te houden…

Bisschop Damianus ontvlucht langs een geheime trap.

Als ge bijkans verdwaald zijt stijgt ge op tot zalen met zwarte marmeren schouwpilasters, dragende boven die zuilen het wapen der heren, geflankeerd met leeuwen en griffioenen, ge staart omhoog in de vlucht van een trappenhuis, ge staat op een geheim trapje, waarlangs een bisschop van Roermond, heer van dit geslacht, de Franse revolutie ontvluchtte.

Een schone historie: zestig kamers telt het kasteel, elk met zijn ramen. De Fransen, vermoedend dat bisschop Damianus op zijn vaderlijk slot verborgen zat, staken drie kaarsen aan achter elk raam en telden en telden. Echter ook de bisschop, welverwittigd, stak drie kaarsen aan achter zijn raam in die verborgen kamer. En om een historie kort te maken: driemaal illumineerden de Fransen Hoensbroek en toen rekenden zij maar uit, dat hij er niet zat. Men vertelt zich zo licht aan een paar honderd kaarsen… de

waarheid gebiedt ons te erkennen dat op deze legendarische wijze in alle landen ter wereld bisschoppen, edelen en andere brave mannen hun belagers belaagden in voorvaderlijke en andere kastelen. Het moet een goede tijd geweest zijn voor de kaarsenhandelaars wanneer een edel man belaagd werd…

Voltaire op bezoek

Bisschop Damianus was één gast. Voltaire was een andere. De kamer is er nog, waar hij woonde: witte muren, eens was het goudleer en een blauw betegelde haard "en oeuil de boeuf" met ovale koperen randen. Kijk uit het raam: twee kletsnatte rode tennisbanen en Limburg op zijn groenst daarachter Een vrachtwagen die blokken steen uitlaadt. Klep het venster waaruit Voltaire keek eens open en dicht. Het sluit volmaakt, met zijn smeedijzeren spanning. Dit kasteel is honderdveertig jaar onbewoond geweest; maar vak is vak: dit raam sluit zoals nauwelijks een raam in uw flat, oud twee jaar. Het sluit onfeilbaar.

Ge krijgt het niet meer zo, voor geen geld en goede woorden. En wie bouwt u deze schouw met zwarte zuilen, betegeld met zwarte tegels, gevloerd met mozaïek van gebakken goed en daarboven gehouwen wapens met leeuwen en griffioenen? Men zou hier bedevaarten moeten houden voor jonge bouwmeesters, om hun eerbied te leren en liefde voor steen en hout en marmer en al het goede der aarde waarvan men huizen bouwt…

Grote zalen en kleine zalen, onafzienbare zolders, waar door de vloer heen een geweldige schoorsteenbouw steekt, genoeg om er een hedendaags huis van te bouwen, trappen in eikenhout en steen, kelders, gangen, wenteltrappen, kasten, deuren en slaapsaletten – een kasteel. Hier is omstreeks 1200 een sterke stee verrezen en ze is verwoest. Hier heeft anderhalve eeuw later een zoon van hetzelfde geslacht een sterkere stee gebouwd en de heren van Valkenburg overvielen ze, toen die van Hoensbroek naar een steekspel waren. Maar die oude toren, aan welks jaarringen van de mortel

men zien kan dat hij acht jaar bouwen vergde, viel niet te verbranden of die van Valkenburg hadden haast: in ieder geval, hij staat er nog!

En in 1630 werd er een vleugel aangebouwd en in 1750 was er een slotvrouw met vierentwintig kinderen, zodat er wel een andere vleugel aangebouwd moest worden en voor en na is er nog een en ander gebouwd en verbouwd. Wie zijn vaderlandse geschiedenis kent, weet dat Hoensbroek toen nog altijd geen Nederlands kasteel was, maar een Spaans en Oostenrijks. Oude Hoensbroekenaren zeggen nog dat dit slot 'in het Spaans' ligt.

Men herbouwt Hoensbroek verder

In het leemgrauw water staan reeds de fundamenten van de bassecour, die thans herrijst. De fundamenten van de muur zijn één meter twintig dik. Als een bekwame metselaar een dag hard werkt, metselt hij één steenlaag daarop. Men bouwt hier zoals er eens gebouwd werd.

De bouwmeesters zijn gelukkige mensen: ze zijn verliefd op dit kasteel. Zij hebben steen, tegels, eikenhout, balken en plavuizen gezocht en gevonden in Maastricht, in Aken en in het Luikse. Ze hebben ijzeren grendels en donkere kasten teruggevonden bij boeren en pachters; ze hebben dammen geslagen en torens rechtgezet en uitpuilende oude muren gerecht en daken betegeld: ze hebben Hoensbroek weer bij elkaar gezocht en overeind gezet uit het puin en het water; hun haar is peper en zout geworden onder het werk, maar Hoensbroek staat recht overeind te blinken in zijn grachten: jaren werk en drie jaar voor de boeg om het af te maken.

HARREMAN VERHUIZINGEN
De Koumen 28
6433 KD Hoensbroek
Tel.: 045-5233333 - www.harreman.nl

Hoensbroekse wijn "Château 1771"

Kasteel Hoensbroek is, doordat de mijningenieurs er onder wroeten, een meter gezakt. Ze hebben er evenwel ook betonnen zuilen en korsetten in aangebracht als remedie. En wat is het gevolg? In een der kelders toont de bouwmeester, trots als Napoleon na Austerlitz, u een haarscheurtje in de witte muur: dat is alles!
Zo sterk en hecht is Hoensbroek!

En in de kelder daarnaast ligt een oude wijnpers, gesneden met wapens, dragende het jaar 1771. Men perste hier, zeggen de Hoensbroekenaren, eens een eigen wijn: de heuvels waar thans de mijnwerkersgeit graast, droegen eens druiven. Wie wist, dat er in Nederland een "Château Hoensbroek 1771" verbouwd is? Zelfs de 'Vereeniging van Nederlandsche Wijnhandelaren' niet! De zaak eist dieper onderzoek. Of laten we ze liever maar niet onderzoeken. Bij al de schone verhalen dat er eens wijn geperst werd in Nederland, vergeet men meestal dat bijvoorbeeld Jan van Blois op zijn Schoonhovens slot ook een wijnpers had, maar om er wijnazijn mee te maken. Deze kelders in Hoensbroek zullen echter in afzienbare tijd opnieuw wijn bergen. Men heeft plannen. De helft van het kasteel wordt museum, dat wil zeggen, hersteld kasteel van omstreeks 1630. De andere helft wordt taveerne. Men zal bier brouwen, daarginds bij de eerste poort, men zal binnen de oude muren weer kunnen eten als eens de graven van Hoensbroek .

Zilveren blauwe forel, vers uit het water; ham, niet flinterdun van de machine, maar volop van het been gesneden, eerlijke bloedworst en balkenbrij, oprechte pannenkoeken en appels en spek, ossenhaas op zijn Limburgs met de beste patat, de Limburgse malse kip op haar best, de omelet op haar gaafst en gulst en de Limburgse kaas, voor wie ze niet vreest, op haar best. Ik spreek u niet van de geestrijke vochten; een Hollands glas bier is kinderspel bij een Maastrichts oud bruin, waar men haast een glas wijn

voor laat staan en wie heeft ooit beter een Bourgogne gekelderd dan de Limburger en de Luikenaar?

Enfin, dat is toekomstspel: eerst over drie jaar zal dat zo zijn.

Ge krijgt al honger en dorst bij dat visioen. Mocht ge het voorlopig met de honger en dorst naar schoon eikenhout en steen en harmonie kunnen stellen: ga dan Hoensbroek eens zien, eer die drie jaar om zijn. Men kan ook smullen van eiken panelen en zwart marmer en bonte tegelmozaïek en witte muren en eeuwenoude rijpe rode en rulle baksteen en zilveren leien daken, als men de ware smaak heeft. Want dat is àl een.

Bronnen:

J.W.F. Werumeus Buning: Ik zie, ik zie wat gij niet ziet. Een zwerftocht door ons land.
N.V. Em. Querido's Uitgevers Mij. Aan de Keizersgracht (1937).

Toelichting bij de afbeeldingen:

Afb. 1: Johan Willem Frederik Werumeus Buning, (1891 – 1958) Nederlands dichter en schrijver, kunstredacteur bij de Telegraaf en wijnkenner Portret uit 'Erts'. Uitgeverij v. Looy
Afb. 2: Exlibris J.W.F Werumeus Buning
Afb. 3: Vooraanzien van Werumeus Bunings boek: Ik zie, ik zie wat gij niet ziet. Een zwerftocht door ons land. Alleen nog antiquarisch verkrijgbaar.
Afb. 4: Kasteel Hoensbroek, tijdens de restauratie van het dak.
Afb. 5: De grote schouw.
Afb. 6: Een voorbeeld van de besproken wijnpers.

BLOEMENHANDEL TURNER FLOWER
Klinkertstraat 27
6433 PA Hoensbroek
Tel. 045-5215442

ROB PETERS – MEEL EN GRAANHANDEL
Wijngaardsweg 16
6412PJ Heerlen
Tel.: 045- 5226693

Van Gebrookerplein naar Breukerplein

Door Piet Mertens

Onlangs is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de reconstructie van het voetgangerswinkelgebied van de Kouvenderstraat als opmaat naar de totale herinrichting en upgrading van het centrum van Hoensbroek. Daartoe zijn in opdracht van de gemeente Heerlen goede plannen opgesteld met als aantrekkelijke uitgangspunten: de geschiedenis van Hoensbroek zichtbaar maken, alsmede de centrale rol van het Gebrookerplein in het hart van Hoensbroek benadrukken.

Helaas is in deze plannen de historische betekenis van het kruisbeeld onderschat. Dit beeld accentueerde vanaf 1921 tot 1968 de karakteristieke splitsing van de Hoofdstraat vanaf de Markt naar de Amstenraderweg enerzijds en de Kouvenderstraat met de Nieuwstraat anderzijds. Het beeld stond op een stenen altaar dat tijdens de jaarlijkse sacramentsprocessie als rustaltaar diende. Twee forse bomen vormden het machtige decor van dit religieuze monument, terwijl een smeedijzeren hekwerk deze bijzondere plek markeerde.

Björn Hocks Advocaat & Mediator
Juliana-Bernhardlaan 24
6432 GW Hoensbroek
Tel.: 045- 4100220

Sturmans-Faassen Verkeersopleidingen
Nieuwstraat 15
6431 KP Hoensbroek
Tel.: 045- 5220166

De aanstaande herinrichting (in 2015?) biedt een unieke kans om de bijzondere driehoekvorm van het Gebrookerplein te accentueren door deze specifieke wegsplitsing te herstellen en het kruisbeeld zijn historische plaats terug te geven. Uiteraard dient het weer te worden gecompleteerd met een (gestileerde) replica van het vernielde altaar dat het natuurlijk voetstuk vormt van dit monument. Bovendien moet de inrichting van dit vernieuwde plein optimaal geschikt zijn voor tal van centrumactiviteiten.
Als sluitstuk van deze opwaardering van het centrum van Hoensbroek kan een historische fout worden hersteld door de taalkundig juistere naam BREUKERPLEIN te introduceren naar analogie van de naam Breukerweg die van oudsher de verbinding vormde in Heerlen met de Heerlerweg in Hoensbroek.

ROLF DE JONG AUTOSCHADEBEDRIJF
DE KOUMEN 60
6433 KD Hoensbroek
Tel.: 045- 5210590

Hoensbroekse buurtschappen voor 1900 (1)

Een serie over de oorsprong en herkomst van namen van Hoensbroekse buurtschappen, wijken en straten

Door Hein Bisschops

Veel namen van wijken en straten in Hoensbroek zijn ontleend aan de aard of de ligging. Soms ook aan haar vroegere eigenaren of bewoners. Neem de naam Hoensbroek maar als voorbeeld. ´Hoen´ naar de adelijke familie die het kasteel en landerijen bezat en ´broek´ naar het moerassig gebied.

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT
Kathagen 10
6361HG Vaesrade
Tel.: 045- 5212004

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS
Economiestraat 47 A
6433KC Hoensbroek
Tel.: 045- 521 10 57

Algemeen:

Het dorpje Hoensbroek bestond voor 1900 uit veel gehuchten of buurtschappen. Het centrum was 'De Kom' of 'het Dorp'. Nu nog zegt menig Hoensbroekenaar "We gaan naar het dorp" als ze naar het centrum gaan. Straatnamen werden bijna niet gebruikt, je adres was bijvoorbeeld gewoon Hoensbroek Kom 9. Een gehucht of buurtschap is een kleine woonkern, een verzameling huizen rond wat boerderijen, 'een gat' zeggen we in Limburg vaak spottend. Het onderscheid tussen een gehucht en een dorp is vaak de kerk. Een gehucht heeft geen kerk.
We kennen in Hoensbroek verschillende buurten of straten die vernoemd zijn naar die oude gehuchtjes, soms bestaat de buurtschap nog steeds, denk maar aan Terschuren en Ten Esschen. Een andere naam die in stand gebleven is, is de Koumen.
Volgens de tienjarige volkstelling van 1877 woonden in Hoensbroek 1246 inwoners. Volgens de staat van 31 december 1890 waren er zelfs precies even veel mannen (620) als vrouwen (620). In 1901, voor de komst van de mijnen, bedroeg het aantal inwoners slechts 1254 personen, een slapend boerendorpje.
Behalve De Kom of het Dorp bestond de gemeente rond 1900 uit vele gehuchten. Kouvenrade, Akerstraat, Kouman, Koningsbeemd, Overbroek, Overst-Lotbroek, Esschenberg, Sloort, Ter-Schuren, Papparts of Schurenberg en Vaesrade.

De Sloort of Sloert

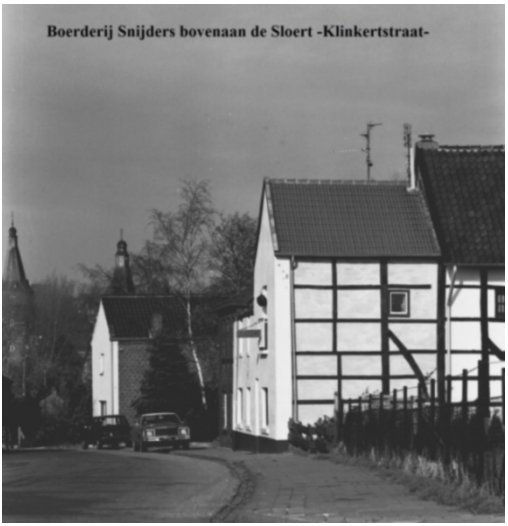

De Sloert was de naam van het groepje huizen op het bovenste stuk van de vroegere Molenweg, nu de Klinkertstraat. De Sloort of Sloert is een van die namen die verloren zijn gegaan.
De naam komt van de familie Jan Sloyrts (Jan Sloertz) die in 1526 het Sloertsgoed beheerde. Een laatgoed van het huis van Hoensbroeck met onder andere grond aan

de Molenwech schietende (uitkomende) op de Aldemoder (de Auvermoerbeek).
Een laatgoed was in principe simpel: grond die in bezit was van een landeigenaar werd tegen een jaarlijkse betaling (cijns) in gebruik gegeven aan een landbouwer. De laat woonde in een boerderij die weliswaar niet van hem was, maar waar hij niet zonder meer uitgezet kon worden. Dit kon bij een pachter wel gebeuren.
Het begrip laat is afgeleid van het Latijnse Lateus. Een laathof is dus niet meer dan een hof of hoeve van een laat. De heer van het landgoed, dat bewerkt en bewoond werd door de laat, behield uiteraard alle rechten. Zo moest een laat zijn graan laten malen, tegen betaling uiteraard, in de molen van de heer. Zo'n molen werd dan banmolen genoemd.
De familie Sloerts heeft hier blijkbaar jaren lang gewoond want we lezen dat In 1643 en 1649 Thijsken in den Schloert loon ontvangt van de rentmeester voor timmerwerkzaamheden aan het kasteel.

De Koumen

De Koumen beslaat op oude kaarten het hele gebied tussen de Wijngaardsweg, Heerlerweg, Slanghenstraat en Akerstraat tot aan de Ganseweide in Heerlerheide.

Boerderij Ter Hoeve in de Koumen - gesloopt in 1960 -

De bouw van de Oranje Nassaumijn (ON III) en zijn immens grote steenstort heeft dit gebied onherkenbaar vervormd.
De benaming Kouman (later verbasterd tot Komerd en Koumen) komt van de familie Kouman (Koumans, Coumans) die hier rond 1500 woonde.
De oudste vermelding van een 'offerman' (koster) der kapel te Hoensbroeck is ene Hans Koumans in 1509. Net als bij de pastoors en kapelaans zien we steeds dezelfde familienamen terug bij de kosters.
Claes Koumans, een laat van Hoensbroeck, treedt als getuige op in 1550 bij een schenking aan de cuesterij (kosterij).
Reyntgen Kouman in 1550 woont op de hoeve Ter Hoeve in de Koumen (gesloopt in 1960) en is kerkmeester. In 1526 wordt de naam Kouman vermeld bij de laatgoederen van het Riddergoed Ter Veurdt. Een van de zonen Heynsoen noemde zich ook wel Gerken Coumans.
Zijn broer Frans bleef zich Kouman (met K) noemen en woonde in de Flatterstraat.
De oudste schenking ten behoeve van de donderdagse mis (Sacramentsmis of Venerabilis-mis) is in 1550 gedaan door Gerrit Kouman.
Volgens In het Zeylboeck der kyrcken (het inkomstenboek van de pastoor) uit 1551 schenkt Maria Coumans aan de pastoor 4 vat rogge.
Volgens het Rentenboek van het altaer van O.L.Vrouw te Hoensbroeck uit 1566 betaalt die Gerken Coumans, 2 vat van het huis en hof aan rente. Zijn huis ligt naast Kersboems erven. Op de oude kaarten zien we dat de Wijngaardsweg destijds Kersboomkesweg heette. Wellicht is deze oude naam afgeleid van die familie Kersboems.
Reyner Koumans had toen een beemd gelegen bij 'der Furdt' (Terveurdt
In het parochieregister van 1606 staan niet alleen de rijken met hun giften. Er is ook een lijst van armen die tien jaar lang op Goede Vrijdag een hoeveelheid geld of graan kregen. Hierin komen we vanaf 1607 regelmatig Klaes Koumans tegen. In het register van de parochie-inkomsten van 1612 staat dat Mey Koumans rente betaalt; 1 vat rogge.
U ziet het, de familie Koumans heeft lange tijd het beeld van de Koumen bepaald en is het dus waarschijnlijk dat de benaming de Koumen van hen is afgeleid.

Hoensbroekse Sportcoryfeeën (4)

Jan Hugens

Door Hein Giesen

We hebben in de jaren vijftig in Hoensbroek een wielrenner gekend die in zijn amateurtijd met kop en schouders boven al zijn concurrenten uitstak, Jan Hugens. Een super jongmens die in die jaren alles won wat hij winnen wilde. Alles, behalve een nationale- of wereldtitel, die titels ontbreken in zijn sportcarrière en zijn door stomme pech of andere omstandigheden, steeds aan hem voorbij gegaan.

PARTYCENTRUM AMICITIA
Markt 9
6431 LG Hoensbroek
Tel.: 045- 5212999

Jan werd geboren op 22 maart 1939 en groeide op aan de Schurenberg. Hij heeft zijn echte vader nooit gekend en hoewel zijn stiefvader, de ijzervlechter Cor Hugens (wiens naam hij ook kreeg) beretrots was op Jan, was deze onberekenbaar als hij gedronken had (en dat kwam nog al eens voor). Dit werd in Jan's prille carrière vaak een groot probleem.

De huizengroep aan de Schuureikenweg waar Jan opgroeide

Jeugdjaren

Zoals vele jeugdigen in die jaren ging Jan vanaf school, als 14 jarige meteen naar de OVS, de Ondergrondse Vak School, niet met het doel voor ogen om ook mijnwerker te worden, maar daar kon je destijds al als 14 jarige aan de slag, maar om in de bouw, zijn stiefvader te helpen en vlechtwerker te worden, moest je 15 jaar zijn. Zijn drang om te fietsen was toen al zo groot dat Jan dagelijks vanaf de OVS via Valkenburg, waar hij dan nog even de Cauberg meepikte, naar huis fietste.
Toen hij eens op bezoek was bij zijn opa en oma in Breda, die goede kennissen waren van het wielericoon uit die tijd, Wout Wagtmans, mocht hij de racefiets van Woutje vasthouden, een ritueel waardoor hij het zeker wist, hij zou wielrenner worden! Die opa verraste Jan 1954 door voor hem een racefiets te kopen. Een mooie gele 'renpin' die bij Coolen

aan de Markt in Hoensbroek in de etalage stond te pronken en Jan al enige weken de ogen uitstak. De fiets was eigenlijk een maatje te klein voor de fors gebouwde Jan Hugens, maar dat kon de vreugde en drang om coureur te worden niet drukken. De passende race-schoenen werden gemaakt door schoenmaker Gerrit Luchies (een oudere broer van het gemeenteraadslid Bertus Luchies), die in die jaren ook als amateur deelnam aan de vele wielerwedstrijden in onze contreien.
Jan werd lid bij de Tour en Wieler Club Hoensbroek, die op woensdagavond steeds een trainingsparcours, het rondje Wijnansrade/ Swier/Hellebroek, trapten. In zijn eerste echte trainingsrit op het bekende KKK-parcours nabij ons kasteel moest hij na 500 meter al lossen, fietste echter onvervaard door en eindigde op 2,5 ronde achterstand. Slechts twee weken later, de volgende trainingsrit won hij met gemak.

1955 - Nieuweling

In 1955 kreeg hij zijn KNWU-licentie en zijn eerste rit als nieuweling, de clubkampioenschappen van TWC Hoensbroek op het KKK-circuit, werd ook meteen zijn eerste zege. Zoals u op de foto ziet, won hij die ronde met grote voorsprong. Alle zeges die hij later in zijn carrière boekte, waren lange solo's of met voorsprong, want sprinten was zijn achilleshiel, dat kon hij niet.

FYSIOTHERAPIE VAN DE LAAR
Hommert 10a
6361 HN Vaesrade-Nuth
Tel.: 046-4426088

S. V CLEEF - CAFÉ DE PAERDSSTAL
Slakkenstraat 80
6431 NK Hoensbroek
Tel.: 045-5213515

1955 Clubkampioen TWC Hoensbroek.

Hier passeert hij de streep op de Juliana Bernhardlaan met een halve ronde voorsprong!
Zijn eerst echte KNWU- ronde was een week later in Geleen, waar hij uiteraard in de kopgroep zat en vierde werd. In de vijfde rit behaalde hij zijn eerste zege, de Ronde van Voerendaal, over 80 kilometer.
Twee weken later soleerde hij op het Adsteeg-circuit in Beek en werd hij met overmacht Limburgs kampioen. Soleren werd zijn kenmerk, hij smeet met zijn krachten en ontsnapte het liefst van meet af aan.

1956 - Tweede jaar Nieuweling

In zijn tweede jaar als nieuweling won hij 16 rondes. In de meeste rondes die hij niet won was hij vaak tweede, achter René Lotz uit Stein. Als Jan wegsprong uit het peloton en zijn plaag, de steeds attente Lotz, in zijn wiel mee kreeg, was hij kansloos in de sprint.
Op een vrije zondag in dat jaar beproefde hij zijn geluk eens over de grens, in het Belgische Plombières. Ook daar werd prompt gewonnen en verdiende hij een premie van 600 Belgische Francs (30 gulden). Maar dat was tegen het zere been van de KNWU. In België gereden zonder hun

toestemming en een geldprijs gewonnen, dat mocht een rennertje niet en hij moest de overwinningspremie, die hij al braaf aan zijn moeder had gegeven, terug betalen aan de Nederlandse bond. Zijn inmiddels opgerichte supportersclub heeft toen dat bedrag (een half weekloon in die jaren) bijgelapt.
Zijn eerste grote buitenlandse rit was in Luxemburg. De Grote Prijs van Dommeldange, waarin ook diverse sterke rijders uit de voormalige DDR (Oost-Duitsland) mee koersten. De aanvalslustige Hugens trok er na 25 km. tussenuit maar hij werd door ploegleider Jefke Jansen (de eerste Limburger die de Tour de France uitgereden had) terug gefloten, want dit was zijn eerste rit over 140 km. Hij eindigde, 17 jaar oud als, zevende tussen de Oost- Duitse staatsamateurs.

1957 - Amateur

De prille amateur reed zijn eerste wedstrijd in 1957 in een semiklassieker in Belgie, met twee man op kop verloor hij de sprint. Sprinten was zijn grote euvel.
Hij werd in zijn eerste amateurseizoen meteen Limburgs kampioen op de Cauberg. Hij won nog wat wedstrijden en mocht mee met een Nederlandse ploeg naar de Ronde van Saarland. Een lange omloop van 200 km. die hij won met 2,5 minuut voorsprong. Zijn eerste grote buitenlandse amateurzege.
Drie dagen later fietste hij de Omloop van de 12 Kantons, drie dagen klimmen over de Luxemburgse heuvels. Hij eindigde als jonge renner op een fraaie derde plaats en mocht vervolgens deelnemen aan het WK in België. Een lastige koers over de kasseien rond Waregem waarin hij als beste Nederlander een 12e plaats behaalde.
In zijn eerste seizoen als 18 jarige amateur won hij 13 rondes (exclusief de diverse Belgische kermisrondes door de week), behaalde hij het Limburgs kampioenschap en werd uitverkoren voor de WK selectie, een gouden toekomst lachte hem toe.

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR
VLOEDSTRAAT 34
6361 XH Nuth
Tel.: 045-5650121

VAN OOST VERZEKERINGEN - HYPOTHEKEN
Juliana-Bernhardlaan 8
6432 GW Hoensbroek
Tel.: 045-5224241

1958 - Tweede jaar Amateur

In de winter werd er als amateur gewoon gewerkt, Jan was ijzervlechter en moest 's avonds, in het donker fietsend, zijn conditie op peil houden. Maar er was ook tijd voor ontspanning. Op de kermis in Amstenrade, heel toepasselijk in de zaal van oud-wielrenner Joep Savelsberg, ontmoette hij zijn grote liefde, Ria, met wie hij in december van dat jaar trouwde. Zijn stiefvader vond het maar niks dat hij zo jong verkering kreeg en dat zorgde voor veel spanningen in huize Hugens.
Hij had in die tijd gelukkig veel steun van zijn supportersclub en van zijn verzorger Gerrit Verschuren. Voor het vervoer kon hij altijd rekenen op de familie Merry, senior Sjaak en zijn zoon Pierre. 's Zondags in de blauwe Ford Zephyr van pa en door de weeks, naar de Belgische kermis koersen in het lelijke eendje van Pierre.
Hij zegevierde ook in 1958 op de Cauberg als Limburgs kampioen, won naast zijn bijna regulaire zeges in diverse plaatselijke rondes nog een drietal Belgische klassiekers en was de smaakmaker van de Ronde van Nederland. De eerste en langste etappe, van Amsterdam naar Hoogeveen over 240 km., startte hij na een fikse ruzie thuis op een geleende fiets en won deze rit met een indrukwekkende solo. Hij won in deze ronde ook de tijdrit (dit werd een specialiteit van hem) en eindigde als 7e. Zijn absolute topper in dat jaar werd de Omloop van de 12 Kantons, de eerder vernoemde driedaagse etappekoers. Drie dagen lang, van meet af aan er tussen uit en als eerste over de streep en in het eindklassement een voorsprong van 12 minuten.
Jan zat ook nu weer in de Nederlandse ploeg voor het WK in Reims, waar hij eindigde als beste Hollander, op een 15e plaats. Ook ditmaal geplaagd door een lekke band in de eindfase van de strijd.
In de erop volgende ronde van Joegoslavië met 15 etappes, won hij de 4e, de 9e en de 13e etappe. De laatste rit over een bergtop van 2200 mt. met een stijgingspercentage van 10-12%, lag hij los, maar werd hij vlak voor de top gepasseerd door een Joegoslaaf die zich aan een auto had vastgehouden. Die won, Jan werd tweede en verloor het eindklassement met 7 seconden achterstand. Het protest mocht niet baten.
Jan was ook de drijvende kracht in de ploeg die in dat jaar Nederlands Kampioen werd in de Ploegentijdrit.
In 1958 won hij ondanks de vele troebelen thuis in totaal 19 koersen.

Militaire Dienst

In oktober valt een brief van defensie op de mat. Jan Hugens moet zich op 2 december 1958 bij de kazerne melden en 18 maanden soldaatje spelen. Hij woont dan al niet meer thuis en trouwt nog snel voor de wet, dat scheelt poen. Hij treft het niet met zijn commandant die niets met de wielersport op heeft, meer heeft al snel het geluk dat er in april 1959 een militaire wielerploeg gevormd wordt o.l.v. niemand minder dan Gerrit Schulte. Jan komt snel weer in vorm en wint in mei, met steun van zijn ploeg, 2 etappes in de Ronde van Nederland. Aansluitend wint hij de amateurversie van Luik-Bastenaken-Luik, de Ronde van Fyenoord alsook de Ronde van Friesland. Hij wint de bergprijs op het eiland Man en fietst in de Ronde van Joegoslavië 11 dagen in de leiderstrui, maar door evenveel lege tubes op de laatste wedstrijddag valt hij terug op een 10e plaats in het eindklassement.

1959: WK in Zandvoort

Dan komt zijn grootse kans op een wereldtitel, het WK in eigen land, in Zandvoort. Dit is wel niet zijn favoriete parcours, maar een Jan Hugens in topvorm kan overal winnen. Vele Hoensbroekse supporters gaan die dag met bussen naar Zandvoort en Jan ligt samen met de Italiaan Romeo Venturelli bijna 1 minuut voor op het peloton. Maar ook dan komt de pechduivel weer opdagen en Jan rijdt 6 km. voor de eindstreep opnieuw lek. De Italiaan wordt op de meet nog ingehaald door het jagende peloton en wordt ook geen kampioen.
Als in september de militaire ploeg wordt opgeheven heeft de populaire Hoensbroekse coureur ook in 1959 weer 19 overwinningen behaald.

1960

In september 1960 fietst hij als 'Onafhankelijke' (een soort semiprof) in Vlaanderen zijn eerste profronde en twee weken later rijdt hij de klassieker Parijs-Tours uit en eindigt in het peloton.
In oktober van dat jaar trouwt Jan met zijn Ria en tekent in februari 1961 zijn eerste profcontract bij de Locomotiefploeg waar dan o.a. Wim van Est een van zijn ploegmakkers is. Hij heeft in dat eerste jaar bij de profs veel last van steenpuisten en komt niet echt in vorm. In juni stopt hij zelfs en het is aan Paul Schotanus, de oude Emmakeeper, te danken dat hij weer op de fiets kruipt. Paul zoekt en zeumert bij sponsors en supporters 8 weeklonen bij elkaar zodat Jan weer kan gaan trainen en wedstrijdrijden. Hij wordt zelfs weer uitgenodigd voor de Grote Prijs der Naties, een tijdrit over 100 km., waar alleen de allersterksten mee mochten rijden.

Overwinning in Siebengewald

1962

In 1962 wint hij zijn eerste grote wedstrijd, de voorjaarsklassieker 'De Onafhankelijke Omloop van het Volk'. Zijn eerste wedstrijd als prof reed hij met de Locomotiefploeg in Zwitserland, de Omloop van de Vier Kantons, een rit over 240 km. die hij won met twee minuten voorsprong op de Duitser Junckerman. Als zijn ploegleider, Sjefke Jansen, attent geweest was had hij in dat jaar zelfs de Tour de L'Avenir kunnen winnen, de Ronde van Frankrijk voor jonge beloftenvolle renners. Hij werd ook geselecteerd voor de Nederlandse ploeg bij de Wereldkampioenschappen in Salo, Italië, waar zijn toekomstige ploegmaat Jean Stablinsky, die titel behaalde. Hij won dit wielerseizoen 11 koersen en tekende eind 1962 een contract bij St. Raphaël, de sterke ploeg van Jacques Anquetil. Zijn eerste trainingsronde voor deze ploeg was meteen een overwinning. Twee weken later kwam hij ten val door

een overstekende hond. Hierdoor was hij 3 maanden uit de roulatie en werd het seizoen ’63 een verloren jaar.

De TeleVizier ploeg

Jan was in het voorjaar van ’64 nog in Spanje op trainingskamp met de ploeg van Anquetil, toen Kees Pellenaars op de stoep stond met een

leuke aanbieding voor zijn nieuwe Televizierploeg. Jan begint sterk bij zijn nieuwe werkgever en wint nog eens de Vier Kantons in Zwitserland. In de ronde van Zwitserland slaat de pechduivel weer toe, Jan komt ten val en ligt 4 weken plat met zwaar rugletsel en weer is een seizoen verloren. Begin ‘65 krijgt hij van Pellenaars te horen dat hij geen nieuw contract meer krijgt en staat Jan op straat. Merkloos trapt hij echter zo hard dat hij bij de Duitse Torpedoploeg alsnog onderdak komt.

Bij deze ploeg leeft hij op, wint de Grote prijs van Dortmund en zijn grootste lol, de wraak op Pellenaars. In een weekend verslaat hij twee keer de volledige ploeg van Pellenaars en wint de koersen van Oosterhout en Lommel. Zijn aanval op het werelduurrecord op de snelle Vigorellibaan in Milaan gaat niet door omdat de onoverdekte houten baan door de vele regen te nat is.

Het jaar 1965 was voor hem toch wel zo succesvol dat hij opnieuw een contract aangeboden krijgt bij de ploeg van Anquetil, Ford France.

In het wielerseizoen ’66 werd de allereerste Amstel Goldrace georganiseerd, Jan als prof in de Anquetil-ploeg voor eigen publiek!

De 302 km. lange rit eindigde in Meerssen. Jan zat in de finale in een kopgroep van 3 man en onder luide aanmoedigingen van de vele Limburgers sprong hij 500 meter voor de streep weg, een geslaagde jump, die 100 meter voor de finish in een gewonnen positie abrupt eindigde toen zijn ketting vastliep. Ploeggenoot Jean Stablinsky won deze memorabele rit en Jan werd derde, misschien wel de grootste teleurstelling in zijn wielerloopbaan.

Jan was in dit wielerseizoen in een goede vorm, maar had opnieuw domme pech. In een tijdrit van de Ronde van Italië wou een fanatieke supporter voor verkoeling zorgen en gooide een emmer water vanaf het balkon, maar hij wierp ook de emmer mee, boven op het hoofd van Jan Hugens. Met een gapende hoofdwonde reed hij die rit toch nog uit en behaalde de achtste plaats. In het verdere verloop van die ronde bleef die zware hoofdwond hem toch parten spelen en moest hij de strijd staken. Thuis gekomen bleek dat hij had doorgereden met een hersenschudding en moest hij 14 dagen plat liggen in het Sittardse ziekenhuis. Weer eens ging de Tour de France, waarvoor hij al geselecteerd was, aan zijn neus voorbij.
In 1967 stapte hij over naar de ploeg van Lomme Driessens, Romeo-Smits. Hij kreeg echter weer snel last van een oud euvel, steenpuisten. Hij kwam dat seizoen niet echt uit de verf en werd niet geselecteerd voor de Tour. Een verloren jaar.

1968, zijn laatste jaar als prof

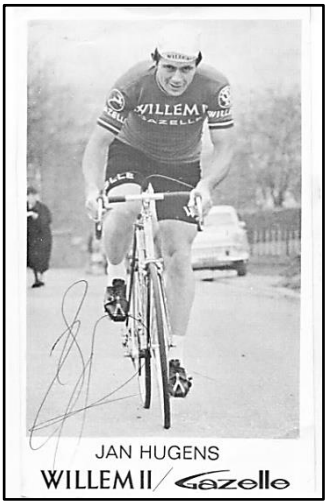

Het jaar hierna fietste hij voor de Willem II – Gazelleploeg o.lv. Ton Visser met als ploeggenoten o.a. Rick van Looy en Peter Post. Ook nu kreeg hij midden in het seizoen een flinke tegenslag, een acute blindedarm ontsteking. Hoewel hersteld was de ploegleider in dubio over Fons van der Vleuten en Jan om zijn Tourploeg aan te vullen. Hij koos voor 'de Vleut' die al in de eerste etappe afstapte.
Voor Jan Hugens, die zo'n beloftevolle carrière in het vooruitzicht had, was het allemaal genoeg geweest en op dertigjarige leeftijd stopte hij met wielrennen.

Na zijn sportieve carrière heeft hij nog vele jonge Limburgse talenten begeleid, waaronder de bij de junioren wereldkampioen Raymond Meijs en Frans Maassen wel de bekendste namen zijn.

Jan Hugens, die vanaf zijn huwelijk steeds in Amstenrade woonde, is in maart 2011 overleden.

Jan Hugens won in zijn wielercarrière 99 wedstrijden:
19 koersen bij de nieuwelingen
53 wedstrijden bij de amateurs
9 wedstrijden bij de onafhankelijken en
18 koersen bij de profs

Bron: 'Jan Hugens, de Limburgse locomotief', Driek van't Hoofd

Vakantie

In juli en augustus zullen geen activiteiten van de werkgroepen zijn en is ons verenigingslokaal aan de Schuinstraat op de woensdagavonden niet geopend

HOWA BINNENHUISDECORATIE
Nieuwstraat 12-14
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5212900

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN
Nieuwstraat 6A
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5281760

100 jaar de Slak

Op 10 augustus is het 100 jaar geleden dat door kardinaal van Rossum de eerste steen werd gelegd voor woninggroep de Slak.
Door de opkomst van de mijnindustrie groeide het woningprobleem en de mijndirecties vroegen om de bouw van woningen. Op initiatief van Doctor Poels werd de overkoepelende stichting "Ons Limburg" opgericht, waaruit in 1912 de Woningvereniging Hoensbroek ontstond met Pastoor Röselaers als voorzitter.
Architect Stuyt kreeg de opdracht om 100 woningen te ontwerpen die gebouwd werden in de Slakkebeemden in Hoensbroek. Het complex kreeg oorspronkelijk de naam "De Eerste Stap" omdat het de allereerste groep woningen voor mijnwerkers in de Mijnstreek was.
Het complex moest een wijk worden, in kleine blokjes gegroepeerd, zodat er een goede onderlinge binding zou ontstaan en dat is best gelukt.
De huizen waren voor die tijd opvallend ruim, maar er was nog geen waterleiding en de straten waren onverhard.
Ter gelegenheid van dit 100-jarig jubileum wil de heemkundevereniging, in samenwerking met de Buurtvereniging Metten-Slak-Horst, een fotoboek samenstellen en/of een fotolezing organiseren onder het motto: "100 jaar wonen en werken in de Slak".

Opsporing verzocht

Het orkest van Wim Höppener

De heemkundevereniging ontving tijdens de tentoonstelling 'Vreuger" enkele nieuwe aanwinsten, waaronder een grote foto van Emilio Bernardi, met daarop afgebeeld het orkestje van zijn vader. De namen van de overige musici waren verloren, maar hebben wij nu dankzij Jef Penders kunnen achterhalen. Hieronder van uit het ziekenhuis, waar hij op het ogenblik nog verblijft, de beschrijving in zijn eigen dialect:

Mestreech, 1 april 2013.

Op euren opreup vüêr de naame van 't orkès va vreuger, hiej zint ze. Sjtoanentère va links noâ rechs:

THEO ZENDEN, saxist van Bochels, HANS NIESE, gitaar en bas oet Gebrook (d'r gitaris woonde doew biej òs in), Ich zag d'r gèk (JEF PENDERS), oet Gebrook, trompet en akkordeon, HANS BERNARDI oet Gebrook, drums, LOEWIE HOENJET, clarinet va Haelder en zittentère aan de piano WIM HÖPPENER oet Nuujenhaage.

D'r naam va 't orkes woâr: "'T ORKES VA WIM HÖPPENER".

D'r Zef.

VERSMARKT BEMELMANS
Hoofdstraat 30
6431 LC Hoensbroek
Tel.: 045- 5228573

Toch maar mooi in Hoensbroek

Een uit het moeras getrokken
zompig oordje werd ooit tot
heuse heerlijkheid verheven
waar ik toch maar mooi geboren ben,
ik had al vroeg de wijk genomen
maar mijn echte trots
om overal mee te pronken
staat toch maar mooi in Hoensbroek,
Hoensbroek, voor jou breek ik hier graag een lans:
je hebt toch maar mooi
een pronkjuweel van een kasteel.
Door jou herleeft weer een riddertoernooi,
door jou herleeft herinnering aan de mijn,
maar vooral aan de mijnen.

Jacob Bisschops.

Een bezoek aan het Mijnmuseum

Op vrijdag 26 april hebben leden van onze vereniging een bezoek gebracht aan het Nederlands Mijnmuseum in Heerlen.
Ruim 25 belangstellenden namen deel aan deze excursie. Na de inleidende film was er voor alle deelnemers koffie met vlaai.
De gids die deze boeiende rondleiding begeleidde was goed gebekt en wist veel te vertellen over de getoonde attributen en het leven en werken in de 'koel.', waardoor de deelnemers met een goed gevoel en vol respect voor het zware werk dat deze mannen deden, huiswaarts keerden.
Een geslaagde avond waar onze leden veel waar voor hun geld kregen.

R. Offermans - Fysiotherapie
Kouvenderstraat 111
6431HC Hoensbroek
Tel.: 045-5220932

Lendi Mannenmode & Fièra Donna Damesmode
Kouvenderstraat 13/15
6431 HA Hoensbroek
Tel.: 045- 5212430

Oproep

De Heemkundevereniging is altijd op zoek naar vergeten of tot nu toe onbekend beeldmateriaal.
Heeft u beeldmateriaal dat u de Heemkundevereniging wilt toevertrouwen? Geeft u dat dan bij een van de onderstaande bestuursleden af.

Henri Peters	Slot Harenlaan 2	Hoensbroek	telefoon 06-53193429
Hein Giesen	G.B van Hovellplein 12	Hoensbroek	telefoon 045-5218531
Jan Bus	Houwerstraat 11	Hoensbroek	telefoon 045-5229515
Piet Meessen	Mgr. Lebouillestraat 61	Hoensbroek	telefoon 045- 5217090

Wij zorgen ervoor dat u uw materiaal op korte termijn ongeschonden terugkrijgt.

De penningmeester…

Heeft u uw contributie 2013 al betaald?

We zijn alweer halverwege 2013.

U kunt uw contributie, € 15.00 per jaar, storten op rek nr. 3280562 t.n.v. Heemkundever. Hoensbroek. (of contant bij onze penningmeester)

Als u de contributie wel erg weinig vindt of ons blad per post ontvangt mag u natuurlijk ook een paar euro meer storten i.v.m. de hoge bezorgkosten.

Goed nieuws voor gulle gevers, de 25% regeling…

In Brussel heeft men goedkeuring gehecht aan het voorstel om giften van particulieren aan culturele verenigingen (en dat zijn wij ook!) een tijdelijk extra belastingvoordeel te geven.
Tot en met 2017 mag de aftrek van de gift met 25% verhoogd worden en bedrijven die vennootschapsbelasting betalen mogen die gift zelfs met 50% verhogen.
Misschien een idee voor u? Ons rekeningnummer is 3280562……

Barbeknoeien…

Voortbordurend op het succes van vorig jaar organiseren wij ook dit jaar weer een barbecuefeestje voor al onze leden en wel op **zondag 4 augustus 2013.**
We mogen ook nu weer gebruik maken van het mooie en gedeeltelijk overkapte terras van de speeltuin Maria-Gewanden. Wij hebben toegang tot dit terras via de nooddeur van ons verenigingslokaal.

Het programma:

Om 16.00 uur ontvangst van de deelnemers met koffie en vlaai.
Na vijven gaat de vlam in de pan en start de barbecue die verzorgd wordt door slagerij Pierre van Melick en Frans en Rina bakken alle lappen bruin! (en nog een paar hulpjes die toezien dat zij er geen leren lappen van maken)!
Er draait een passend cd'tje en binnen loopt een doorlopende fotoserie op het witte doek. Er is gezorgd voor frisdrank, bier en wijn, uiteraard aan een vriendenprijsje en na negenen sluiten wij dit gezellig samenzijn.
Belangrijk is altijd 'Wat gaat dat kosten?'
Dit alles kost u dertien euro per persoon, uiteraard exclusief uw verteer.
Koffie en thee zijn de hele middag in de prijs inbegrepen.

BELANGRIJK…

Interesse? Dan moet u snel zijn want wij kunnen i.v.m. de accommodatie slechts 50 deelnemers aannemen, dus meldt u snel aan.
U dient u aan te melden bij onze penningmeester Hein Giesen, tel 5218531 of nog beter per email: heingiesen@home.nl
Uw inschrijfgeld moet voor dinsdag 30 juli betaald zijn, contant bij Hein of op ons rek.nr. 3280562 t.n.v. Heemkundever. Hoensbroek met vermelding BBQ

Begunstigers:

Holtus Verzekeringen & Financieringen	Hoensbroek
M. L'Ortye	Amstenrade
Punctua & Partners - Accountants	Hoensbroek
The READ SHOP Vromen	Hoensbroek
C. van Tilburg	Hoensbroek
van Melick - Heerlijk uit Hoensbroek	Hoensbroek
Janssen Paardensport	Vaesrade-Nuth

L'Ortye

Ogenlust
BLOEMSIERKUNST
WWW.OGENLUST.COM

.

SCHADENET - KOENEN
Breukerweg 178
6412 ZL Heerlen
Tel.: 045-5215450

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON
Wilhelminastraat 76
6431 XX Hoensbroek
Tel.: 045- 5211324